

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/28/2024
Identifikačné číslo spisu: 1118215279
Dátum vydania rozhodnutia: 25.02.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Marián Sluk
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:1118215279.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu M., narodeného X., zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Košice, Štúrova 20, proti žalovanému Slovenskej republike, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Bratislava, Pribinova 2, IČO: 00151866, o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B1-4Cpr/1/2018 (pôvodne vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 4Cpr/1/2018), o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 31. júla 2023 sp. zn. 7CoPr/8/2023, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 31. júla 2023 sp. zn. 7CoPr/8/2023 a uznesenie Okresného súdu Bratislava I zo 14. marca 2023 č. k. 4Cpr/1/2018-186 z r u š u j e a v e c v r a c i a Mestskému súdu Bratislava IV na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (následne Mestský súd Bratislava IV, ďalej „súd prvej inštancie“, „okresný súd“) uznesením zo 14. marca 2023 č. k. 4Cpr/1/2018-186 zastavil pre neodstrániteľnú prekážku nedostatku právomoci konanie v časti o zaplatenie sumy 860,56 eura z titulu nesprávne určenej výšky funkčného platu a nesprávne určenej výšky výsluhy rokov, sumy 8.176,66 eura z titulu náhrady odvedenej dane z príjmu v riadnych výplatných termínoch, sumy 11.055,68 eura z titulu úrokov z omeškania pri nevyplatení služobného príjmu v riadnych výplatných termínoch s tým, že po právoplatnosti uznesenia sa vec v zastavenej časti postupuje príslušnému orgánu, ktorým je Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej aj len „MV SR“) vzhľadom na to, že žalovaný nárok vyplýva z postavenia žalobcu ako príslušníka Policajného zboru SR, o ktorom má právomoc rozhodnúť služobný úrad.

1.1. Okresný súd svoje uznesenie o čiastočnom zastavení konania odôvodnil ustanoveniami § 3, § 10 ods. 1 a § 161 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ustanoveniami § 1 ods. 3, § 2, § 3, § 173 ods. 1 a 2, § 231, § 232, § 233, § 247 a § 247a zákona č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 73/1998 Z. z.“) a konštatoval, že vzťah medzi žalobcom a MV SR ako služobným úradom je vzťahom verejnoprávnym, pričom ustanovenie § 173 ods. 2 zákona č. 73/1998 Z.

z. upravuje hmotnoprávny základ zodpovednosti služobného úradu za škodu, ktorú spôsobí nadriadený porušením právnej povinnosti v rámci plnenia služobných úloh. Predmetný zákon komplexne upravuje procesný režim, ktorým sa rozhoduje o nárokoch policajtov, konkrétne dvanásť časť upravuje konanie vo veciach služobného pomeru, pričom z uvedenej zákonnej úpravy nevyplýva, že by o náhrade škody alebo doplatkoch služobného úradu mohol rozhodovať súd.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) uznesením z 31. júla 2023 č. k. 7CoPr/8/2023-225 uznesenie súdu prvej inštancie v zmysle ust. § 387 ods. 1 CSP potvrdil, odvolacie dôvody žalobcu v zmysle ust. § 365 ods. 1 písm. b), f) a h) CSP považoval za nedôvodné. Ohľadom nároku na náhradu trov konania v časti, v ktorej bolo konanie zastavené uviedol, že o tomto nároku rozhodne súd prvej inštancie v zmysle ust. § 262 ods. 1 CSP v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

2.1 Odvolací súd sa nestotožnil s odvolacou námietkou žalobcu, že by bolo porušené právo žalobcu na spravodlivý proces (§ 365 ods. 1 písm. b) CSP). Odvolací súd v týchto súvislostiach zdôraznil, že konanie bolo súdom prvej inštancie zastavené z dôvodu, že o žalovanom nároku je oprávnené rozhodovať MV SR, teda pre prekážku nedostatku právomoci vo veci konať, súd prvej inštancie nerozhodoval o merite veci. Žalobcom predkladané dôkazy na preukázanie dôvodnosti a výšky jeho nároku preto pre rozhodnutie súdu prvej inštancie neboli rozhodné. Uviedol, že v zmysle konštantnej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „dovolačný súd“ alebo „najvyšší súd“, „NS SR“) (sp. zn. 1KO/25/2018, sp. zn. 1KO/3/2019 a sp. zn. 1KO/26/202), na ktorú poukázal aj súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí, je nepochybné, že vzťahy vyplývajúce zo štátnej služby (policajta) nemožno považovať pre ich povahu za veci súkromnoprávne (pracovnoprávne). Služobný pomer je potrebné charakterizovať ako inštitút verejného práva, pričom podľa názoru odvolacieho súdu sa súd prvej inštancie dostatočne v ods. 17 až 20 odôvodnenia napadnutého uznesenia vyrovnal s argumentáciou, že uplatňované nároky na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím nie sú súkromnoprávnej povahy. Odvolací súd precizoval, že pre vyriešenie otázky, či daná vec patrí do právomoci súdu, je nutné predovšetkým zistiť, z akého právneho vzťahu žalobca vyvodzuje ním uplatnený nárok vo všeobecnosti charakterizovaný opísaním skutkových okolností. Služobný pomer policajtov je inštitútom verejného práva. Tento služobný pomer nevzniká zmluvou, ale rozhodnutím o prijatí do služobného pomeru a po celú dobu trvania sa výrazne odlišuje od pomeru pracovného, kde účastníci majú rovnaké postavenie. To sa prejavuje aj v právnej úprave služobného pomeru, a aj v úprave rozhodovania o nárokoch vyplývajúcich z tohto pomeru. Služobné pomery policajtov sú založené na výraznom zastúpení prvku podriadenosti a nadriadenosti ich subjektov, kde je zřejmý osobitný charakter zamestnávateľa ako primárneho nositeľa verejnej moci. Pri skúmaní, či orgán verejnej moci v tom-ktorom prípade vykonáva verejnú moc, je významné tiež to, či tzv. vrchnostensky koná vo verejnej sfére a s verejnými dôsledkami vo vzťahu k iným subjektom, ktoré sa nachádzajú mimo samotný orgán verejnej moci. O výkon verejnej moci nejde, ak určitý subjekt v konkrétnom prípade neplní svoje úlohy ako orgán verejnej moci. O výkon verejnej moci nejde a štát podľa ustanovení zákona č. 514/2003 Z. z. nezodpovedá za činnosť takého orgánu, ktorý do právnych vzťahov vstupuje ako rovný s ostatnými účastníkmi ako subjekt občianskoprávných vzťahov. O výkon verejnej moci a o úradný postup orgánu verejnej moci v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. nejde tiež vtedy, keď určitý orgán ako zamestnávateľ posudzuje opodstatnenosť niektorého nároku uplatneného voči nemu jeho zamestnancom v ich vzájomnom právnom vzťahu (rozhodnutie NS SR sp. zn. 3Cdo/78/2018). Policajný zbor je typickým orgánom verejnej moci, je ozbrojený bezpečnostný zbor, ktorý plní úlohy vo veciach vnútorného poriadku, bezpečnosti, boja proti zločinnosti vrátane jej organizovaných foriem a medzinárodných foriem a úlohy, ktoré pre Policajný zbor vyplývajú z medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky (§ 1 ods. 1 zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore (ďalej len „zákon č. 171/1993 Z. z.“)). Keď Policajný zbor vykonáva pôsobnosť, ktorú mu zveril zákon, napríklad pri ochrane života, zdravia, osobnej slobody a bezpečnosti osôb, ochrane majetku, odhaľovaní trestných činov, zisťovaní páchatel'ov, odhaľovaní daňových únikov, nezákonných finančných operácií (porovnaj § 2 ods. 1 zákona č. 171/1993 Z. z.), vykonáva verejnú moc v postavení orgánu verejnej moci. Pokiaľ ale v rámci štruktúr Policajného zboru niektorý nadriadený uplatňuje právomoc voči podriadenému, nejde o výkon verejnej moci v zmysle ustanovení zákona č. 514/2013 Z. z.. Skutočnosť, že v ich vzájomnom vzťahu je zastúpený prvok nadriadenosti a podriadenosti na tom nič nemení. Nadriadený policajta v takomto prípade nevystupuje ako orgán verejnej moci (neplní niektorú z úloh policajného zboru uvedených v ust.

§ 2 ods. 1 zákona č. 171/1993 Z. z.), ale uplatňuje voči nemu pôsobnosť služobne nadriadeného, ktorá mu vyplýva zo zákona č. 73/1998 Z. z.. Ak by aj (prípadne) bol postup nadriadeného policajta nesprávny, prípadne pokiaľ ním policajtovi vznikla škoda, nešlo by o nesprávny úradný postup orgánu verejnej moci resp. nezákonné rozhodnutie v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z.. Nešlo by ani o škodu v zmysle tohto zákona, ale o osobitný druh zodpovednosti služobného úradu za škodu podľa ust. § 173 ods. 2 zákona č. 73/1998 Z. z., v zmysle ktorého totiž služobný úrad (a nie štát podľa zákona č. 514/2003 Z. z.) zodpovedá za škodu. Žalobca v odvolaní namietal, že v žalobe netvrdil, že služobný úrad je zodpovedným za ním žalovaný ušlý zisk ani to, že by služobný úrad voči nemu postupoval nesprávne a z ustanovení zákona č. 73/1998 Z. z. služobnému úradu nevyplýva povinnosť a ani právo vyplácať osobe, ktorá nie je policajtom služobný príjem. Odvolací súd sa nestotožnil s argumentáciou odvolateľa, že v žalobe netvrdil, že služobný úrad je zodpovedným za ním žalovaný ušlý zisk ani to, že by služobný úrad voči nemu postupoval nesprávne, a že z ustanovení zákona č. 73/1998 Z. z. služobnému úradu nevyplýva povinnosť a ani právo vyplácať osobe, ktorá nie je policajtom služobný príjem, nakoľko žalobcovi podľa názoru odvolacieho súdu nepatrí výber orgánu verejnej správy, ktorý je zodpovedný za ním uplatňovaný nárok. Ako správne uviedol súd prvej inštancie, v zmysle ust. § 173 ods. 1 zákona č. 73/1998 Z. z., ak bola policajtovi pri výkone štátnej služby alebo v priamej súvislosti s ňou spôsobená škoda porušením právnej povinnosti, zodpovedá za ňu služobný úrad. V konaní uplatňované nároky žalobca odvodzoval od nezákonného (rozhodnutia) personálneho rozkazu ministra vnútra Slovenskej republiky č. 195 z 29. mája 2009, ktorým bol žalobca prepustený zo služobného pomeru príslušníka Policajného zboru. Zrejme je potom, že škoda bola žalobcovi spôsobená v súvislosti s výkonom štátnej služby vzhľadom na to, že personálny rozkaz bol rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1S/185/2013-106 z 19. júna 2014 zrušený a žalobca bol 4. júla 2015 opätovne zaradený do štátnej služby a bol v čase vzniku ním tvrdenej škody v štátnej službe ako príslušník Policajného zboru. Odvolací súd sa preto stotožnil so závermi súdu prvej inštancie, že za škodu, ktorá bola spôsobená žalobcovi v dôsledku nezákonného personálneho rozkazu nadriadeného zodpovedá v zmysle ust. § 173 zákona 73/1887 Z. z. služobný úrad. Na uvedenom právnom závere nič nemení ani skutočnosť, že žalobca v žalobe formuloval svoj nárok ako ušlý zisk, ktorý vznikol rozdielom medzi tým, čo mu bolo vyplatené a tým, čo by mu bolo vyplatené za predpokladu, že by nezákonné rozhodnutie nebolo vydané. Či už žalobca svoj nárok formuluje ako uvedený rozdiel alebo doplatenie ním žalovanej sumy, oba nároky je nevyhnutné podľa názoru odvolacieho súdu posúdiť a prejednať podľa ust. § 173 zákona č. 73/1998 Z. z., pretože ide o špeciálnu právnu úpravu týkajúcu sa nárokov na náhradu škody vzniknutých v súvislosti so štátnou službou a aplikácia zákona č. 514/2003 Z. z. je v oboch prípadoch vylúčená. Odvolací súd tiež uviedol, že v prípade, ak by pripustil možnosť vymáhať príslušníkom Policajného zboru škody vzniknuté v súvislosti so štátnou službou alebo vyplývajúce z ich štátnej služby aj v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. aj podľa zákona č. 73/1998 Z. z., bola by im poskytnutá možnosť uplatňovať náhradu škody dvakrát, pričom uvedený postup nemožno považovať za správny ani spravodlivý. Tiež odvolací súd zdôraznil, že v danom prípade nedôjde k denegatio iustitiae (odmietnutiu spravodlivosti), nakoľko žalobcovi nie je upretá možnosť po tom, čo o jeho nároku bude rozhodnuté príslušným orgánom, ktorým je MV SR, uplatňovať svoje námietky a nároky v zmysle zákona č. 162/2015 Z. z. Správneho súdneho poriadku.

3. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovení § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Navrhol, aby dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec vrátil na ďalšie konanie.

3.1 Dovolateľ považoval za potrebné tak, ako v podanom odvolaní, poukázať na skutočnosť, že okresný súd v uznesení o zastavení konania nesprávne identifikoval, čoho sa žalobca v konaní domáha. Zastavením konania o jeho nárokoch došlo zo strany súdov k odopretiu prístupu k spravodlivosti v súdnom konaní, nakoľko si voči žalovanému uplatnil súkromný nárok vyplývajúci zo zodpovednosti za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, ktorý súdy v civilnom sporovom konaní prejednávajú. Výdaním nezákonného rozhodnutia o prepustení zo služobného pomeru mu vznikla škoda z titulu ušlého zisku, pričom v konaní netvrdil, že by služobný úrad zodpovedal za to, že mu nebol služobný príjem vyplácaný v riadnych výplatných termínoch a spôsobil mu tým škodu, ani to, že by sa jeho služobný úrad dostal do omeškania s vyplácaním služobného príjmu v riadnych výplatných termínoch, a že z dôvodu omeškania s výplatom služobného príjmu si uplatňuje úroky z omeškania ako príslušník

policajného zboru, ktorým postupom mu vznikla škoda z titulu ušlého zisku. Netvrdil, že služobný úrad postupoval voči nemu nesprávne, keď mu nevyplácal služobný príjem pravidelne mesačne v čase, keď bol právoplatne prepustený zo služobného pomeru, zo žiadneho ustanovenia zákona č. 73/1998 Z. z. služobnému úradu nevyplýva povinnosť ani právo vyplácať osobe, ktorá nie je policajtom, (pretože je právoplatne prepustená zo služobného pomeru) služobný príjem. Žalobca v tomto konaní uplatnené nároky odvodzuje od škodovej udalosti, ktorou je vydanie nezákonného rozhodnutia o skončení štátnozamestnaneckého pomeru. V uznesení o zastavení konania sa súd prvej inštancie podľa názoru dovolateľa žiadnym spôsobom nevyrovnal s argumentáciou žalobcu o súkromnoprávnej povahe uplatňovaných nárokov ako náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Nároky žalobcu podľa § 196 zákona č. 73/1998 Z. z. sú nárokmi, ktoré má za čas, kedy bol jeho služobný pomer prepustením „skončený“, ním uplatnený nárok predstavuje rozdiel medzi týmito nárokmi a nárokmi vyplývajúcimi z fikcie, že služobný pomer trval a skutočným príjmom, na ktorý by mal nárok, ak by k vydaniu nezákonného rozhodnutia nedošlo a v súvislosti s tým aj so zvýšenou daňou z príjmu, ktorú by nebol povinný platiť, ak by mu v dôsledku vydania nezákonného rozhodnutia nebol služobný príjem vyplatený naraz, pričom to isté platí aj pre úroky z omeškania. Dovolateľ rozsiahlo preukazoval aj výšku uplatňovaného nároku. Tiež uviedol, že podľa jeho názoru, nie je správne rozhodnutie odvolacieho súdu založené na tom, že otázka nesprávnej identifikácie podstaty nárokov, ich povahy, nie je podstatná, pretože všetky majú svoj pôvod v nezákonnom rozhodnutí ministra. Zároveň aplikujúc dovolací dôvod v zmysle ust. § 421 ods. 1 písm. a) CSP formuloval právnu otázku, od rozhodnutia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho, aj prvoinštančného súdu, tak, že: „V prípade, že došlo k vzniku škody policajtovi v dôsledku rozhodnutia o jeho prepustení zo služobného pomeru, ktoré bolo možné zrušiť len rozhodnutím súdu v správnom súdnictve, a ktoré aj takýmto rozhodnutím súdu bolo zrušené, môže sa policajt domáhať tejto škody v konaní podľa ustanovení zákona č. 514/2003 Z. z.“ Uviedol, že nie je podľa jeho názoru správny právny názor odvolacieho súdu, že za škodu, ktorá bola spôsobená žalobcovi v dôsledku nezákonného personálneho rozkazu nadriadeného, zodpovedá v zmysle § 173 zákona č. 73/1998 Z. z. služobný úrad, nakoľko ide o špeciálnu právnu úpravu týkajúcu sa nárokov policajtov za škodu. Policajtovi, ktorému bola spôsobená škoda nezákonným rozhodnutím o prepustení zo služobného pomeru, ktoré bolo možné zrušiť len rozhodnutím súdu v správnom súdnictve sa nárok na náhradu škody spôsobenej týmto nezákonným rozhodnutím spravuje ustanoveniami zákona č. 514/2003 Z. z..

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu žalobcu uviedol, že zotrváva na svojom právnom názore prezentovanom v konaní a s dovolaním napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu sa stotožňuje. Navrhol dovolanie žalobcu zamietnuť.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), preskúmal vec bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) a dospel k záveru, že uznesenie odvolacieho súdu treba zrušiť, pretože dovolanie žalobcu je dôvodné.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

8. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Právomoc súdu je procesnou podmienkou, ktorej splnenie súd skúma z úradnej povinnosti v každom štádiu konania a na každej inštancii (§ 161 ods. 1 CSP).

10. Všeobecne sa právomoc súdu posudzuje ako oprávnenie určitého štátneho orgánu riešiť otázky, ktoré sú zákonom zverené do jeho kompetencie, pričom CSP vymedzuje právomoc súdov tak, že spory vyplývajúce z ohrozenia alebo porušenia subjektívnych práv prejednáva a rozhoduje nezávislý a nestranný súd, ak taká právomoc nie je zákonom zverená inému orgánu (čl. 1 CSP). Ustanovenie § 3 CSP určuje, že súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány. Súkromnoprávne vzťahy, z ktorých vychádzajú súkromnoprávne spory a iné veci, sú charakterizované najmä právnou rovnosťou a vôľovou autonómiou ich účastníkov. Ich postavenie je rovnocenné, čo znamená, že jeden z účastníkov súkromnoprávneho vzťahu nie je oprávnený jednostranne ukladať povinnosti druhému účastníkovi a ani sám autoritatívne vynuocovať splnenie povinnosti druhého účastníka súkromnoprávneho vzťahu. Nad rámec súboru vzťahov uvedených v § 3 CSP súdy prejednávajú a rozhodujú aj iné veci, ktoré sa už nezakladajú priamo na práve súkromnom, ale len vtedy, ak to ustanovuje zákon - čo vyplýva z § 4 CSP.

11. Základom vymedzenia právomoci súdov je prezumpcia, podľa ktorej riešenie sporov o právo patrí do právomoci súdov a súdy nielen majú, ale z titulu svojho postavenia v systéme štátnych orgánov i musia riešiť konflikt s právom v civilnoprávnej oblasti. Prítom musia v plnom rozsahu aplikovať hmotnoprávne predpisy z rôznych odvetví práva.

12. Nedostatok právomoci súdov je neodstrániteľný a vedie k zastaveniu konania (§ 161 ods. 2 CSP v spojení s § 9, resp. § 10 ods. 1 CSP).

13. Žalobca prípustnosť svojho dovolania vyvodzuje z § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Dovolací súd sa v prvom rade venoval dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP, t. j. či súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný tak, ako sú obsahovo vymedzené v podanom dovolaní (§ 440 CSP).

15. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa stranám znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces.

16. K porušeniu tohto práva tak môže dôjsť aj tým, že súd zastaví konanie o veci z dôvodu, že vec podľa jeho názoru nepatrí do právomoci súdov, ale iných orgánov, pričom tento názor je nesprávny, čím dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces a naplneniu dôvodov na prípustnosť a dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

17. Dňa 30. 12. 2024 t. j. po vydaní napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu bolo v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR 6/2024 uverejnené stanovisko občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 63/2024 (Cpj/7/2024) vo veciach žalôb policajtov o náhradu škody.

18. Úlohou stanoviska bolo zjednotiť rozhodovanie o otázke, ako posudzovať žalobu o náhradu škody policajta vo vzťahu k žalovanému - Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo vnútra SR podľa ustanovení zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, resp. zákona č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného

zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície [§ 22 ods. 1 písm. b) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov a čl. 6 Rokovacieho poriadku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (č. 75/2024 Z. z.)], teda v otázke, ktorá je predmetom daného konania.

19. V stanovisku najvyšší súd skonštatoval nasledovné:

„Rozhodovanie ministra vnútra Slovenskej republiky alebo služobného úradu vo veciach služobného pomeru policajta nie je výkonom verejnej moci orgánom verejnej moci podľa § 2 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov.

Personálny rozkaz ministra vnútra Slovenskej republiky nie je rozhodnutím štátu v zmysle § 1 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov a nevzťahuje sa naň ustanovenie § 3 ods. 1 písm. a) tohto zákona.

Zodpovednosť za škodu, ku ktorej malo dôjsť v dôsledku rozhodnutia ministra vnútra Slovenskej republiky vo veci služobného pomeru policajta, sa neposudzuje podľa ustanovení zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, ale podľa ustanovení o zodpovednosti služobného úradu za policajtovu škodu v zmysle § 173 a nasl. zákona č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície.

Pokiaľ sa policajt v civilnom sporovom konaní domáha ochrany svojich práv vyplývajúcich z jeho služobného pomeru, je s osobitným dôrazom na otázku právomoci civilného súdu potrebné dôsledne skúmať (aj za použitia § 129 Civilného sporového poriadku), z akého právneho vzťahu žalobca vyvodzuje opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku a voči komu jeho žaloba smeruje.“

20. Vo vzťahu k viazanosti stanoviska občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu dovolací súd poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/185/2006 (ZSP č. 41/2013), podľa ktorého ak bol k určitej právnej otázke vyslovený právny názor v stanovisku Najvyššieho súdu SR, sú všetky všeobecné súdy, vrátane samotného Najvyššieho súdu SR, povinné pri svojom rozhodovaní z neho vychádzať, lebo stanovisko je pre ne záväzná. Výplýva to z postavenia Najvyššieho súdu SR, ktorý ex lege sleduje a vyhodnocuje právoplatné rozhodnutia súdov v občianskom súdnom konaní a na ich základe, v záujme jednotného rozhodovania súdov, zaujíma stanoviská k ich rozhodovacej činnosti vo veciach určitého druhu alebo charakteru, a tak predurčuje ich následný postup aj v iných obdobných veciach (uplatňuje sa záväznosť súdnej judikatúry erga omnes).

21. Z rozhodnutí oboch súdov t. j. súdu prvej inštancie i odvolacieho súdu, ktoré spolu tvoria jeden celok, je zrejmé, že ide o obdobnú vec ako v prípade riešenom v stanovisku (náhrada škody predstavovanej rozdielom výšky služobného príjmu, ktorý žalobca dosahoval pred a po jeho prepustení z funkcie, ku ktorému došlo na základe personálneho rozkazu ministra vnútra Slovenskej republiky, ktorý bol žalovaným potvrdený, no následne bolo rozhodnutie žalovaného správnym súdom ako nezákonné zrušené), a že právnu podstatu (povahu) skutkovo vymedzeného nároku súdy posúdili v zhode s citovaným stanoviskom. Uzavreli, že rozhodovanie ministra vnútra Slovenskej republiky vo veciach služobného pomeru policajta nie je výkonom verejnej moci orgánom verejnej moci podľa § 2 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov s poukazom na existenciu osobitnej zodpovednosti za škodu služobného úradu podľa § 173 ods. 1, 2 zákona č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe, v zmysle ktorého služobný úrad zodpovedá za škodu, ktorú policajtovi spôsobil jeho nadriadený porušením svojej právnej povinnosti v rámci plnenia služobných úloh.

22. Z právneho posúdenia povahy nároku vzhľadom na jeho skutkové vymedzenie vyvodili procesnoprávne následky, a to nedostatok právomoci súdu na prejednanie sporu ako neodstrániteľnú

prekážku konania vedúcu k zastaveniu konania. Opomenuli pritom riešiť nesúlad skutkového vymedzenia nároku a označenia subjektu, voči ktorému žaloba smeruje. Zvolený postup v konaní je v rozpore s citovaným štvrtým odsekom stanoviska najvyššieho súdu, ktorý je podrobnejšie vysvetlený v článku VI. stanoviska, cit.:

„6.1. Vzhľadom na uvedené závery bolo potrebné zaujať stanovisko aj vo vzťahu k tomu, voči komu je nárok na náhradu takejto škody zo strany žalobcu ako policajta uplatňovaný. Môžu sa vyskytnúť pochybnosti, voči komu (ktorému subjektu) je náhrada škody uplatňovaná, vyvolané nesúladom medzi skutkovým vymedzením žaloby, t. j. verejnoprávnou povahou uplatňovaného nároku, ktorým je náhrada škody policajta predstavovanej rozdielom vo výške služobného príjmu, ktorý žalobca dosahoval pred a po jeho preložení (príp. odvolaní) z funkcie personálnym rozkazom ministra vnútra Slovenskej republiky, potvrdeného neskôr zrušeným nezákonným rozhodnutím žalovanej, (ktorá by mala smerovať voči osobnému úradu) a označením žalovaného zodpovedajúcim súkromnoprávnemu sporu (Slovenská republika, za ktorú koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky). Vzhľadom na uvedené „zatriedenie“ nároku žalobcu na náhradu škody ako nároku verejnoprávného, bude potom potrebné vyzvať žalobcu postupom podľa § 129 CSP (bez toho, aby bola porušená rovnosť sporových strán v zmysle čl. 6 CSP) na odstránenie uvedeného nesúladu. Prihliadať pri tom treba tiež na princíp preferencie obsahu procesných úkonov a uplatňovanie materiálneho prístupu k spravodlivosti, ktorý vo svojich rozhodnutiach zdôrazňuje aj Ústavný súd SR (napr. II. ÚS 261/2019, ktorý v bode 18. uvádza, že zmyslom práva na prístup k súdu je garancia pre oboch účastníkov istej férovej trajektórie smerujúcej ku konečnému rozhodnutiu vo veci. Férovosťou sa tu nemyslí iba vecne správne rozhodnutie, ale i férovosť procedúry). Výsledkom uvedeného procesného postupu súdu by malo byť ustálenie žalobcom, či nárok na náhradu škody smeruje (uplatňuje) voči žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky s poukazom na zákon č. 514/2003 Z. z., alebo voči Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky ako služobnému úradu v zmysle zákona o štátnej službe.

6.2. V nadväznosti na to pokiaľ žalobca zotrvá na žalobe o náhradu škody voči žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, nie je možné takejto žalobe podľa zákona č. 514/2003 Z. z. vyhovieť s poukazom na existenciu osobitnej zodpovednosti za škodu služobného úradu podľa § 173 ods. 1, 2 zákon o štátnej službe, v zmysle ktorého služobný úrad (a nie štát, ako je tomu v prípade zodpovednosti podľa zákona č. 514/2003 Z. z.) zodpovedá za škodu, ktorú policajtovi spôsobil jeho nadriadený porušením svojej právnej povinnosti v rámci plnenia služobných úloh. Uvedené podčiarkuje aj tzv. „kódexový charakter zákona o štátnej službe, obsahujúci komplexnú právnu úpravu práv a povinností spojených so služobným pomerom policajtov, týkajúcich sa služobného pomeru policajtov. Takýto záver je možné vyvodiť aj z rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/78/79/2018 zo dňa 28. marca 2019.

6.3. V prípade, ak po úprave žaloby v zmysle výzvy súdu žalobca ako policajt bude uplatňovať nárok na náhradu škody na vyššie uvedenom skutkovom základe voči služobnému úradu, musí súd skúmať podmienky konania, a to či vec patrí do jeho právomoci.

6.4. Vyriešenie otázky, či vec patrí do právomoci súdu v zmysle § 3 a § 4 Civilného sporového poriadku spočíva v ustálení právneho vzťahu, z ktorého žalobca vyvodzuje žalobou uplatnený nárok (predmet súdneho konania). Žalobca je preto povinný svoj nárok v zmysle § 132 ods. 1 CSP skutkovo vymedziť. Vymedzenie právneho vzťahu, podľa ktorého je potrebné žalobu policajta na vyššie uvedenom skutkovom základe posudzovať ako nárok na náhradu škody pozostávajúcej z rozdielu vo výškach služobných príjmov pred a po nezákonnom preložení konštatovanom správnym súdom, keď tento zrušil rozhodnutie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, ktorým potvrdil personálny rozkaz ministra vnútra Slovenskej republiky o preložení a odvolaní žalobcu z funkcie podľa § 35 ods. 2 zákona o štátnej službe za určité obdobie, nemôže rozhodovať súd v civilnom sporovom konaní, nakoľko mu v tejto veci nesvedčí právomoc, čo je neodstrániteľná podmienka konania. Potom súd prvej inštancie musí postupovať tak, že konanie podľa § 10 ods. 1, § 161 ods. 1, 2 CSP zastaví s tým, že po právoplatnosti tohto rozhodnutia vec postúpi orgánu, do ktorého právomoci vec patrí (§ 187 ods. 1 veta prvá zákona č. 73/1998 Z. z.). Právne účinky spojené s podaním žaloby zostávajú zachované (§ 10 ods. 1 veta druhá CSP).

6.5. Odvolací súd postupom podľa § 378 ods. 1, § 380 ods. 2 CSP, § 389 ods. 1 písm. a), § 391 pri aplikácii § 10 ods. 1 CSP zruší rozhodnutie súdu prvej inštancie a konanie zastaví s tým, že po

právoplatnosti rozhodnutia vec postúpi orgánu (§ 187 ods. 1 veta prvá zákona č. 73/1998 Z. z.), do ktorého právomoci vec patrí. Právne účinky spojené s podaním žaloby zostávajú zachované (§ 10 ods. 1 veta druhá CSP)“.

23. V danej veci vychádzajúc z obsahu žaloby vyplýva, že existuje nesúlad medzi skutkovým vymedzením uplatňovaného nároku verejnoprávnej povahy a označením žalovaného Slovenskej republiky, za ktorú koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, ktoré označenie zodpovedá súkromnoprávneho sporu s poukazom na zákon č. 514/2003 Z. z..

24. Vychádzajúc z citovaného stanoviska bolo potrebné vo veci postupovať podľa § 129 CSP a na odstránenie uvedeného nesúladu žalobcu vyzvať s cieľom ustáliť, či nárok na náhradu škody smeruje voči žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky s poukazom na zákon č. 514/2003 Z. z. alebo voči Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky ako služobnému úradu v zmysle zákona č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície.

25. Pokiaľ žalobca aj po výzve zotrvá na žalobe o náhradu škody voči žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, s poukazom na zákon č. 514/2003 Z. z., ide o súkromnoprávny spor t. j. spor medzi dvoma navzájom rovnocennými nepodriadenými subjektmi, ktorý podľa § 3 CSP spadá do právomoci súdov. Bude tak splnená procesná podmienka právomoci súdu pre konanie a rozhodnutie o veci. Súd bude mať povinnosť riešiť spor o právo t. j. aplikovať hmotnoprávne predpisy na zistený skutkový stav v súlade s citovaným stanoviskom najvyššieho súdu.

26. Dovolací súd v tomto smere poukazuje na v stanovisku spomínané uznesenie Najvyššieho súdu z 28. februára 2022, sp. zn. 7Cdo/94/2021 v spore proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky o náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z.. Uznesením Najvyššieho súdu bolo dovolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 6Co/285/2018 odmietnuté ako neprípustné, pričom zostalo právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým rozhodol vo veci a žalobu zamietol, teda vo veci konal a rozhodol. Dovolací súd vo veci sp. zn. 7Cdo/94/2021 vychádzal z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. marca 2019 sp. zn. 3Cdo/78/2018, 3Cdo/79/2018 (publikovaného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 7/2019 pod R 71/2019), kde sudy nižších inštancií konali a rozhodli o veci samej.

27. V prípade, ak po úprave žaloby v zmysle výzvy súdu žalobca bude uplatňovať nárok na náhradu škody na vyššie uvedenom skutkovom základe voči služobnému úradu Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky, až vtedy bude súd skúmať, či vec patrí do jeho právomoci.

28. Dovolací súd vychádzajúc zo stanoviska dospel k záveru, že dovolanie žalobcu podľa § 420 písm. f) CSP je prípustné a zároveň dôvodné, nakoľko postupom súdov nižších inštancií - zastavením súdneho konania o nárokoch žalobcu bez predchádzajúcej výzvy podľa § 129 CSP došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces na strane žalobcu spočívajúcom v odopretí prístupu k spravodlivosti. Je preto potrebné uznesenia oboch nižších súdov zrušiť (§ 449 ods. 1, 2 CSP v spojení s § 439 písm. a) CSP) a vec vrátiť na ďalšie konanie súdu prvej inštancie (§ 450 CSP).

29. Z dôvodu, že konanie bolo zaťažené vadou podľa § 420 písm. f) CSP, pre ktorú bolo potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu i súdu prvej inštancie zrušiť, dovolací súd sa už nemal možnosť zaoberať žalobcom namietanou prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP.

30. V ďalšom konaní sú odvolací súd i súd prvej inštancie viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

31. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§

453 ods. 3 CSP).

32. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.